

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Центру наукових досліджень
та викладання іноземних мов НАН України
к.філол.н., доцент
ЖАЛАЙ В.Я.

« 3 » січня 2024 р.

СИЛАБУС

навчальної з дисципліни ОК 03 ННД

Методологія та організація наукових досліджень у філологічних науках

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої
освіти – доктора філософії – спеціальності 035 «Філологія»

Київ 2024

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Методологія та організація наукових досліджень у філологічних науках
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України (м. Київ)
Повна назва структурного підрозділу	кафедра іноземних мов
Розробник(и)	Ільченко О.М., д.філол.н., проф, Кравченко Н.Г.к.філол.н., ст.викл. Крамар Н.А., доктор філософії з філології
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень НРК України – 9 рівень QF for ENEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень
Семестр вивчення навчальної дисципліни	1 семестр 1 року навчання
Обсяг навчальної дисципліни	3 кредити ЄКТС / 90 годин, з яких 12 годин – лекції 10 годин – практичні заняття 64 годин – самостійна робота
Мова(и) викладання	українська, англійська
Викладач(і)	Ільченко О.М., д.філол.н., проф. Кравченко Н.Г., к.філол.н., ст.викл. Миронюк Т.М. к.філол.н, доц. Крамар Н.А., доктор філософії з філології
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	обов'язковий компонент, нормативна навчальна дисципліна ОК 03 ННД
Передумови для вивчення дисципліни	Другий рівень вищої освіти (диплом магістра) Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень у філологічних науках» ґрунтується на базових знаннях і навичках роботи з науковою філологічною літературою та літературою суміжних галузей знань, пошуку інформації, редагуванні текстів і є базовою для підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти – доктора

	філософії – відповідно до навчального плану спеціальності 035 «Філологія».
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
<p>Метою навчальної дисципліни є сформулювати компетенції щодо методології виявлення та дослідження наукових проблем у галузі філологічних наук, достовірності та обґрунтованості відповідних досліджень, правил оформлення списків використаних джерел у дисертаційних роботах, бібліографічних посилань у наукових статтях відповідно до вимог, які існують у світовому глобалізованому науковому просторі. Вона спрямована передусім на закріплення навичок самостійного критичного мислення, вміння аналізувати, синтезувати та оцінювати інформацію, провадити наукові дослідження на надійному підґрунті загальнонаукових методів наукового пошуку та сучасних методів досліджень у царині філології.</p>	
4. Зміст навчальної дисципліни	
<p>1-й модульний цикл Тема 1. Інформаційно-комунікаційні технології у філологічних дослідженнях. Науковий інформаційний пошук. Мета-аналіз. Тема 2. Якість науково-інформаційних джерел. Тема 3. Ознаки псевдонауки.</p> <p>2-й модульний цикл Тема 4. Кількісні та якісні методи аналізу у сучасних лінгвістичних дослідженнях. 4.1. Якісні методи і процедури лінгвістичних досліджень 4.2. Кількісні підрахунки та статистичні методи у лінгвістиці 4.3. Методи корпусної лінгвістики 4.4. Мішані (комбіновані методи).</p> <p>3-й модульний цикл Тема 5. Наукова бібліографія. Тема 6. Підготовка наукових публікацій за фахом. Тема 7. Організація та менеджмент наукових досліджень у світі.</p>	
5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни	
<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • принципи оцінки якості друкованих та електронних інформаційних джерел; • застосовувати принципи та прийоми мета-аналізу для цілей власного дослідження; • лінгвальні ознаки псевдонаукового дискурсу; • сучасні кількісні, якісні та мішані (комбіновані) методи лінгвістичного аналізу мовних феноменів; 	

- основні інформаційно-комунікаційні технології у філологічних дослідженнях та принципи інтелектуального аналізу даних;
- загальні вимоги до складання однорівневого бібліографічного опису: використання скорочень, основні відмінності чинних стандартів; вимоги до складання багаторівневого бібліографічного опису (багатотомних, серійних видань) та аналітичного бібліографічного опису (статей у журналах, розділів в книгах); особливості складання бібліографічного опису електронних ресурсів різних видів (статті на вебсайтах, електронні версії книжкових видань, дописи у соціальних мережах, відеоматеріали з YouTube тощо), аудіо-, відео-, архівних джерел; специфіку складання бібліографічних описів до наукових статей в журналах, що індексуються міжнародними наукометричними базами даних;

уміти:

- оцінювати достовірність і надійність друкованих та електронних джерел наукової інформації;
- застосовувати принципи та прийоми мета-аналізу для цілей власного дослідження;
- розпізнавати ознаки псевдонаукового дискурсу;
- володіти актуальними методами кількісного та якісного лінгвістичного аналізу та застосовувати їх у власних дослідженнях;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології у філологічних дослідженнях (інформаційно-пошуковий тезаурус та інтелектуальний аналіз даних);
- складати бібліографічний опис різних видів документів (книжкових та періодичних видань, статей із газет і журналів, електронних ресурсів тощо) відповідно до вимог національного стандарту (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006), міжнародного стандарту ISO 690:2010 та основних зарубіжних стилів цитування (MLA style; APA style; Chicago/Turabian style; Harvard style); оформлювати бібліографічні описи різних видів документів відповідно до галузевих міжнародних стилів цитування,
- використовувати українські та міжнародні автоматизовані системи для складання бібліографічних описів.

5. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Завдання навчальної дисципліни ОК 03 ННД «Методологія та організація наукових досліджень у філологічних науках» полягає у формуванні та набутті таких компетентностей: загальні компетентності ЗК: 1-13 (відповідно до переліку загальних компетентностей ОНП). Фахові компетентності: ФК 1-3, 5-17, 19-20, 23, 25-26 (відповідно до переліку фахових компетентностей ОНП). Програмні результати навчання: ПРН 1.1, 1.4-1.7, 2.2, 2.4-2.6, 2.8-4.5 (відповідно до переліку програмних результатів навчання ОНП).

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції (Л), практичні (індивідуальні) заняття (П) та самостійна робота (С).

Навчально-тематичний план лекцій і практичних занять

1 семестр 1 року навчання

	Назва теми	Кількість годин		
		Л	П	С
1.	Інформаційно-комунікаційні технології у філологічних дослідженнях. Науковий інформаційний пошук. Мета-аналіз.	2	2	
2.	Якість науково-інформаційних джерел.	1	1	
3.	Ознаки псевдонауки.	1	1	
4.	Кількісні та якісні методи аналізу у сучасних лінгвістичних дослідженнях.	2	4	
5.	Наукова бібліографія.	2	1	
6.	Підготовка наукових публікацій за фахом.	2	1	
7.	Організація та менеджмент наукових досліджень у світі.	2	1	
		12	10	68
	Усього		90	

Змістовий модуль 1

Тема 1

Л 1

Інформаційно-комунікаційні технології у філологічних дослідженнях. Науковий інформаційний пошук. Мета-аналіз.

Інформаційно-пошуковий тезаурус та інтелектуальний аналіз даних (data mining). Ключові слова наукової праці. Індксація за ключовими словами у контексті - Keyword in Context (KWIC) Indexing. Мета-аналіз.

Наукометричні бази даних. Робота з:

- Google Scholar <https://scholar.google.co.uk/>
- Clarivate (Web of Science) <https://clarivate.com/webofsciencgroup/solutions/web-of-science/>
- Elsevier (Scopus) <https://www.elsevier.com/solutions/scopus>
<https://www.scopus.com/>
- ScienceDirect <https://www.sciencedirect.com/>
- IEEE Xplore <https://ieeexplore.ieee.org/Xplore/home.jsp>
- EBSCO <https://www.ebsco.com/products/research-databases>
- ProQuest <https://about.proquest.com/libraries/academic/databases/>
- Semantic Scholar <https://www.semanticscholar.org/>
- WorldWideScience <https://worldwidescience.org/>
- CORE <https://core.ac.uk/>

- ▣ DOAJ <https://doaj.org/>
  - ▣ BASE <https://www.base-search.net/>
  - ▣ JSTOR <https://www.jstor.org/>
  - ▣ ERIC <https://eric.ed.gov/>
  - ▣ SSRN <https://www.ssrn.com/index.cfm/en/>
- А також: <https://www.connectedpapers.com/>

Тема 2.

Л-2

Якість науково-інформаційних джерел. Оцінка якості електронних і друкованих джерел.

П-1

Цитування та уникнення плагіату.

Тема 3. Ознаки псевдонауки.

Критичний аналіз наукової літератури. Метод Корнелла.

Уміння розпізнавати «хижацькі» наукові часописи та видавництва. Cabell list.

Змістовий модуль 2

Тема 4.

Л-3

Кількісні та якісні методи аналізу у сучасних лінгвістичних дослідженнях.

4.1. Якісні методи і процедури лінгвістичних досліджень (метод опозицій, дистрибутивний, компонентний, валентнісний, контекстологічний, компонентний аналіз, метод кейсів, наратологічний аналіз, мікрориторичний аналіз, дискурсивні методи, інтент-аналіз, контент аналіз тощо).

П-2

4.2. Кількісні підрахунки та статистичні методи у лінгвістиці
Chi square, t-test, ANOVA, ANCOVA, MANOVA, MANCOVA.

4.3. Методи корпусної лінгвістики.

Поняття Data-Driven Learning (DDL), Key-Word-in-Context (KWIC), корпусний метод (передбачає формування конкордансу), підрахунок абсолютної частоти вживаннямовних одиниць, аналіз ключових слів, аналіз кластерів (cluster analysis), програми-конкордансери , аналіз колокацій, корпуси (corpora):

<https://www.english-corpora.org/>

програми корпусного аналізу Мартіна Вайсера

http://martinweisser.org/ling_soft.html

гельсінкський, та гонконзький переліки корпусів)

<http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/>

<http://rcpce.engl.polyu.edu.hk/rcpce/corporaresources.html>

а також: MICASE

<https://quod.lib.umich.edu/cgi/c/corpus/corpus?c=micase;page=simple>

CQPWeb <http://cwb.sourceforge.net/cqpweb.php>

GraphColl <http://www.extremetomato.com/projects/graphcoll/>

AntConc <https://www.laurenceanthony.net/software/antconc/>

AntCorGen <https://www.laurenceanthony.net/software/antcorgen/>
#LancsBox <http://corpora.lancs.ac.uk/lancsbox/>

П-3

5.4. Мішані (комбіновані методи).

Філологічний аналіз у дискурсивному, функціональному, риторичному, герменевтичному, наратологічному, семіотичному, лінгво-синергетичному, когнітивному та лінгвокультурологічному вимірах.

Змістовий модуль 3

Тема 5.

Л-4

Наукова бібліографія. Особливості оформлення бібліографічних посилань за міжнародними стандартами при публікації наукових статей у міжнародних виданнях, що входять до наукометричних баз даних.

5.1. Принципи укладання бібліографії.

5.2. Інтертекстуальність. Правила Посилання й цитування джерел.

Запобігання плагіату (та самоплагіату).

П-4

5.5. Українські та міжнародні системи складання бібліографічних описів: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»,

Міжнародний стандарт «ISO 690:2010. Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources»,

- MLA (Modern Language Association) style;
- APA (American Psychological Association) style
- Harvard Referencing style
- Chicago style
- IEEE style та ін.

Тема 6.

Л-5

Апробація результатів наукового дослідження: статті, тези конференцій, виступи та презентації. Підготовка наукових результатів за фахом до публікації.

П-5

Рейтинги наукових журналів та вибір журналу для публікації у лінгвістиці та суміжних галузях (педагогіка) з метою подальшої публікації. Рейтинг Scimago

<https://www.scimagojr.com/>

Тема 7.

Л-6

Порівняння організації та менеджменту наукових досліджень у світі.

Інноваційні дослідження. Рецензування наукових робіт та наукових проектів.

Індекс цитованості, імпакт-фактор (impact factor), індекс Гірша (h-index) тощо.

Укладання CV, створення наукових профілів, персональних сторінок, блогів тощо.

7.2 Види навчальної діяльності

Підготовка до лекцій,
Підготовка до практичних занять.
Підготовка до виконання індивідуальних завдань за модулями.
Підготовка до іспиту.
Виконання кейсу за результатами опанованого матеріалу (огляд літератури за темою дослідження/рецензія на наукову книгу) з урахуванням усіх аспектів навчального матеріалу.

8. Методи викладання, навчання

Модульне навчання.
Лекції-візуалізації.
Інтерактивні лекції.
Метод кейсів.
Проблемно-пошукові методи.
Міждисциплінарне навчання.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Оцінка	Визначення	Національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
ВІДМІННО	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5, 0 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
ДОБРЕ	в цілому правильна робота з певною кількістю помилок	4, 0 (добре)	$74 \leq RD \leq 89$
ЗАДОВІЛЬНО	виконання задовольняє мінімальні критерії	3,0 (задовільно)	$60 \leq RD \leq 73$
НЕЗАДОВІЛЬНО	можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD \leq 59$
НЕЗАДОВІЛЬНО	необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$RD < 35$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені такі методи поточного формативного оцінювання: експрес-контроль (опитування та усні коментарі викладача за результатами опитування), настанови викладача в процесі виконання індивідуальних практичних завдань, перевірка, обговорення та оцінювання виконаної роботи.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних опитувань, письмового тестування, перевірки виконання індивідуальних завдань та дискусій. Робота повинна бути виконана самостійно.

Оцінювання аспіранта здійснюється таким чином:

1. Експрес-контроль – 30 балів
2. Практичні (індивідуальні заняття) та самостійна робота – 30 балів
3. Іспит – 40 балів

Заохочувальні та штрафні бали:

1. Відсутність на лекції без поважних причин - (-) 2 бали.
2. Відсутність на практичних (індивідуальних) заняттях без поважних причин (-) 2 бали.
3. Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції (+) 10 балів

Сума як штрафних, так і заохочувальних балів не має перевищувати 0,1R=10 балів.

За курсом можливий змішаний спосіб навчання: авторські матеріали укладачів курсу (опорний конспект лекцій та матеріали для практичних занять і самостійної роботи) розміщено на навчальній платформі **EDMODO** - код доступу до матеріалів - **cmsua5**

Форма підсумкового контролю – іспит.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання	Навчальний процес потребує використання мультимедіа, друкованих та електронних освітніх ресурсів.
----------------------	---

<p>10.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O’Leary, Z. (2021). The essential guide to doing research. London: SAGE. ISBN 978-1529713466 2. Cooper H.M. (2020). Reporting Quantitative Research in Psychology: How to Meet APA Style Journal Article Reporting Standards. Kindle Edition. ASIN: B084B2XSSW 3. Арнольд И. В. (2013). Основы научных исследований в лингвистике. М.: Либроком 4. Pchenko O., Kravchenko N., Kramar N. (2021). Research Methods in Linguistics : Методи лінгвістичних досліджень. Навчальний посібник для аспірантів за освітньо- науковою програмою підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 035 «Філологія», галузі знань 03 «Гуманітарні науки».К.: Видавниче підприємство «Едельвейс». ISBN 978-617-7619-38-2
---	---

5. Ільченко О. Cargo Cult Science: a Case of Convenient Untruth. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження та перспективи. – № 4. - К: НАН України. Центр наук. досліджень і викладання іноземних мов.– 2014. - С. 62-74
<http://langcenter.kiev.ua/Lingvistika%202014/Ilchenko.pdf>
6. Конверський А.С. (2010). Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів. К.
7. Мартинюк А.П. (2007). Основи наукових досліджень у лінгвістиці. Харків
8. Находкін М.Г., Наумовець В.Г., Рябченко С.М. (2008) Тим, хто торує свій шлях у науку. К: ВПЦ Київський університет
9. Черник М.В., Куліш .С., Овсянко О. Л., Зінченко А.В. / за заг. ред. С.О. Швачко. (2018) Методологія лінгвістичних досліджень: конспект лекцій для студ. спец. 035 "Філологія. Суми: СумДУ.
10. Booth W C., Colomb G.G., Williams J. M. (2008). The Craft of Research. – 3rd edition. – Chicago: University Of Chicago Press.
11. Litosseliti L. (2018). Research Methods in Linguistics. Bloomsbury Academic. ISBN-13 : 978-1350043435

Допоміжна література:

1. Baayen R.H. (2008). Analyzing Linguistic Data. Cambridge University Press.
2. Belcher, W. (2009). Writing Your Journal Article in Twelve Weeks, Second Edition: A Guide to Academic Publishing Success. Chicago Guides to Writing, Editing, and Publishing.
3. Carter, S., Gueri, C., Aitchison C. (2020). Doctoral Writing: Practices, Processes and Pleasures. Springer. Kindle Edition. ASIN B083FGPJLZ
4. Creswell, J., Creswell, D. (2020). Research Design Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. Kindle Edition. ASIN: B08RCTMK5M
5. Curry, M., He, F., Li, W., Zhang, T., Zuo, Y., Altalouli, M., & Ayesh, J.(2021). An A to W of academic literacy. University of Michigan Press ELT. ISBN: 978-0472037735
6. Hyland, K. (2016). Academic Publishing: Issues and Challenges in the Construction of Knowledge. Oxford: Oxford University Press.
7. Hyland, K., & Wong, L. (Eds.) (2019). Specialised English: New Directions in ESP and EAP Research and Practice. Abingdon: Routledge.
8. Kumar, R. (2014). Research Methodology: A Step-by-Step Guide for Beginners. SAGE Publications Ltd. ISBN-13 : 978-1446269978
9. Lupton, D., Mewburn, I., & Thomson, P. (2018). The digital academic. Routledge

	<p>10. Paltridge, B., & Starfield, S. (2016). Getting published in academic journals: Navigating the publication process. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.</p> <p>11. Paltridge, B.R., & Starfield, S. (2019). Thesis and Dissertation Writing in a Second Language: A Handbook for Students and their Supervisors. New York: Routledge.</p> <p>12. Panter, M. (2019). Avoiding Plagiarism. https://www.aje.com/authors/michaela-panter/</p> <p>13. Pat Thomson Net https://patthomson.net/</p> <p>14. Polese A. (2018). The Scopus Diaries and the (Il)Logics of Academic Survival: A Short Guide to Design Your Own Strategy and Survive Bibliometrics, Conferences, and Unreal Expectations in Academia. Stuttgart: Ibidem-Verlag.</p> <p>15. Rogerson, A. M. & McCarthy, G. (2017). Using internet based paraphrasing tools: Original work, patchwriting or facilitated plagiarism?. International Journal for Educational Integrity, 13 (2), 1-13.</p> <p>16. Roig M. (2019). Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices: A guide to ethical writing. https://ori.hhs.gov/sites/default/files/plagiarism.pdf</p> <p>17. Rugg P., Petre M. (2010) A Gentle Guide to Research Methods. Ebook</p> <p>18. The Thesis Whisperer https://thesiswhisperer.com/</p> <p>19. Yin, R. K. (2014). Case Study Research Design and Methods (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.</p>
	<p>20. Sternad, D., Power, H. (2023). The Thesis Writing Survival Guide: Research and Write an Academic Thesis or Dissertation with Less Stress. Kindle Edition. econcise. ASIN : B0C43XFX1W</p> <p>21. The Thesis Whisperer https://thesiswhisperer.com/</p> <p>22. Zaumanis, M. (2021). Write an Impactful Research Paper: A Scientific Writing Technique That Will Shape Your Academic Career (Peer Recognized). Kindle Edition. ASIN : B091Z8FLYT</p> <p>23. Zaumanis, M. (2021). Research Data Visualization and Scientific Graphics: for Papers, Presentations and Proposals (Peer Recognized) Kindle Edition. ASIN : B09BMBZLBL</p> <p>24. Zaumanis, M. (2022). Scientific Presentation Skills: How to Design Effective Research Posters and Deliver Powerful Academic Presentations (Peer Recognized). Kindle Edition. ASIN : B09SVH628K</p> <p>25. Yin, R. K. (2014). Case Study Research Design and Methods (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.</p>

Силабус підготували:

Ільченко О.М., д.філол.н., проф,
Кравченко Н.Г., к.філол.н., ст.викл.,
Крамар Н.А., доктор філософії з філології